Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 92. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 14-го ТРАВНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 14, 1954. No. 92. VOL. LXI.

АМЕРИКА НЕ ДУМАЄ КАПІТУЛЮВАТИ В БОРОТЬБІ ЗА АЗІЮ

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ВІЛЬНИЙ СВІТ ДО ДАЛЬШОЇ ОБОРОНИ ІНДО-КИТАЮ; НЕМАЄ НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ПРЕЗИДЕНТОМ І ДОЛЛЕСОМ; ПРЕЗИДЕНТ ВИСЛОВЛЮЄ ДОГАНУ ОФІЦЕРОВІ, ЩО ВИДАЄ СЕКРЕТНІ ДОКУМЕНТИ; АРМІЯ МОЖЕ САМА ДБАТИ ПРО СВОЮ БЕЗПЕКУ; ПРЕЗИДЕНТ ЗА ДВОПАРТІЙНУ ПОЛІТИКУ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що вільний світ не повинен залишити Індо-Китаю як легку здобич комуністам. Він казав, що Індо-Китай дуже важливий для оборони Південно-Східної Азії, і що саме тепер йдуть переговори в тому напрямку, щоб при допомозі оборонного союзу заінтересованих держав не допустити до захоплення цієї країни комуністами. Президент вірить, що індо-китайські країни Ляос, Камбоджа і В'єтнам погодяться приступити до пропонованого оборонного союзу, бо не можна врятувати жадної країни, якщо вона сама цього не хоче. Воля є для тих, хто її бажає. Сумні міни і дефетизм не виграють битви — казав президент. Якщо три індо-китайські держави хотітимуть волі, але не будуть ентузіястично здійснювати своє хотіння, то ЗДА не матимуть інтересу вмішуватися в цю справу. Айзенгавер казав, що декто твердить про різниці думок між ним і державним секретарем Джаном Фостером Доллесом. Але це неправдиве твердження, бо Доллес обговорює з президентом всі справи, про які публично говорить. Можуть бути тільки різниці в вислові, а не в самій суті. Президент пояснював вислів Доллеса в тому дусі, що ЗДА ніколи не залишать Південно-Східної Азії, навіть якби Індо-Китай захопили комуністи. Айзенгавер казав, що він вірить, а пізніше поправився, що він знає, що Доллес тільки припускав некорисну ситуацію (втрату Індо-Китаю) і згадував про значення цієї втрати. На запит журналіста про видання таємних документів про комуністичні впливи в Форті Монмавті — президент заявив, що він ганить вчинок того офіцера армійської служби безпеки, який на власну руку видав секретні папери, що їх прислало бюро ФБІ. Журналісти запитували президента про випадок із сенатором Джозефом МекКарті, але президент погоджено говорив тільки про засади, які були порушені в цій справі. Коли рекрут вступає до військової служби, казав президент, він складає присягу на те, що буде послушний регуляминові і своїм командантам. Чи офіцера може обов'язувати інший рід льояльности і дисципліни? — запитом відповідав президент. Представники армії повідомили, що заряджено слідство, щоб ствердити, який старшина видав відпис документів ФБІ сенаторові МекКарті. Айзенгавер казав також, у зв'язку зі слідством в армії, що вона сама може досконало дбати про безпеку в своїх рядах та усувати тих, що з будь-якої причини небезпечні або нельояльні до ЗДА. Цю саму думку висловив секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, який ще й додав, що військові сили не потребують конгресових слідчих комісій. Відповідає президент і на запити про те, що нібито уряд Айзенгавера порушив засаду двопартійности в закордонній політиці. Він сказав, що смішно є твердити, що демократи — це зрадники ЗДА, бо демократи також льояльні громадяни країни. Він твердив також, що його уряд старається, як тільки може, про двопартійність в закордонній політиці. Він сам запрошував демократів, щоб їх інформувати про закордонну політику, а державний департамент впродовж 16 місяців аж 91 раз інформував представників Демократичної Партії про закордонну політику. В інших справах президент склав такі заяви: 1. Господарське положення країни є предметом постійних студій уряду. 2. Він негайно підпише закон про морський шлях св. Лаврентія. 3. Він запропонував знизити виборчий вік з 21 року до 18 року, бо в цьому році молодь вступає до військової служби, але міг би погодитися й на 19 рік, коли молодь вже вишколена й готова до оборони батьківщини.

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР виходить з пресової конференції після його заклику до вільного світу в справі оборони Азії

ЗДА не збираються посилати свої війська до Індо-Китаю

Вашингтон. — Конгресмен Джан М. Ворис, член Комісії Закордонних Справ, заявив, що ЗДА не збираються посилати свої війська до Індо-Китаю. Конгрес — сказав він — погодиться на той оборонний плян, який підготовляє уряд для оборони Південно-Східної Азії. Ворис чув заяву державного секретаря Джана Фостера Доллеса про американські оборонні пляни в Азії і каже, що Доллес зовсім не згадував про висилку американських військ до Азії, бо покищо йдуть переговори, щоб скласти оборонний договір із європейських та азійських держав для оборони цього району від комуністичної небезпеки. Доллес заявив, що уряд повинен дістати право видати 1,333,000,000 долярів у зв'язку з обороною Південно-Східної Азії. Якщо б Індо-Китай захопили комуністи, то ці гроші були б „заморожені". Президент Айзенгавер і державний секретар Доллес — сказав Ворис — певні, що Конгрес прийме їхній оборонний плян. Ще не знати, коли уряд внесе свій плян до Конгресу, але гадають, що це станеться після того, як виясниться справа азійського оборонного пакту.

Керовані стрільна з літаків проти літаків

Вашингтон. — Департамент оборони повідомив, що американські збройні сили мають керовані стрільна „Сперров I", швидкість яких більша від звуку. Докладніших відомостей про ці стрільна не подано, але з статті, вміщеної в одному авіяційному журналі виходить, що їх швидкість становить потрійну швидкість звуку. (Швидкість звуку — 760 миль на годину над поверхнею моря). Найбільша швидкість, яку осягнув літак дослідного типу Bell X—1, становить 1,650 миль на годину. Ці керовані стрільна департамент оборони називає „системою керованих стрілен", що означало б, що вони є щось більше від звичайних керованих стрілен. Їх можна випускати з літаків проти ворожих літаків, і з ними відбувають вправи літаки, що їх базами є літаконосці на Атлантику і Тихому Океанах. Департамент оборони повідомив, що цими керованими стрільнами дуже легко маневрувати, вони мають невелику вагу, і їх у великій кількості може брати з собою турбомоторовий винищувач. Над цього роду керованими стрільнами працювали більше як сім років в Аеронавтичному Бюрі Фльоти та в Сперрі Джайросковп Ко в Ґрейт Нек на Лонґ Айленді.

300 делеґатів КІО проти господарської програми уряду

Вашингтон. — Більше як 300 делеґатів Конґресу Індустріяльних Організацій, які прибули до столиці на конференцію в справах боротьби з безробіттям, з'явилися в Конґресі, щоб домагатися від конґресменів спротиву господарській програмі уряду. Домагання цієї робітничої організації, другої щодо величини в цій країні, такі: 1. Нижчі податки для найбідніших податковців. 2. Підвишка мінімальної платні за годину з 75 центів до 1,25 доляра. 3. Більші компенсації за час безробіття. КІО домагається, щоб уряд протягом одного року вибудував 2,000,000 нових мешкань, предложив закон про збільшення соціяльного забезпечення, виплачував вищу підтримку фармерам і почав в ширшому розмірі публичні роботи для оживлення господарського життя в країні. Делеґати з'явилися до Конґресу, вислухали секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі, який заявив, що не можна знизити податків без зменшення видатків. А що видатків не можна зменшувати з огляду на оборону країни, то залишалося б збільшити державний дефіцит — це значить обтяжувати видатками майбутні покоління американських громадян. Гомфрі казав, що найбільше безробіття є у важкій промисловості, і тому треба допомагати саме цій галузі промислу.

Сенатор Ферґусон передбачає швидке схвалення оборонного бюджету

Вашингтон. — Голова Сенатської Підкомісії Видатків сенатор Гомер Ферґусон вважає, що Сенат незабаром прийме закон про видатки на оборону в сумі 29,000,000,000 долярів, хоч в цій справі і буде опозиція демократичних сенаторів після невдачі в Індо-Китаї. Демократичні сенатори не погоджуються з „новою оборонною політикою" уряду Айзенгавера, яка зменшує персонал збройних сил, але збільшує кількість літаків і летунів. Ферґусон вважає, що Сенат зможе привернути ті фонди, які відкинула Палата Репрезентантів. — В першому дні переслухань зізнавав асистент секретаря оборони Джан А. Ганнаг. Він заявив, що в найближчому фінансовому році, який почнеться 1 липня, військовий персонал буде зменшений на 280,000 осіб; найбільше звільнених буде між тими, що виконують при оборонних силах небойову службу, а крім того зредукують три армійські дивізії. В тому самому часі треба буде посилити летунство на 15,000 летунів, щоб можна було створити п'ять нових летунських „крил". Він заявив, що поважно зменшується число осіб, які добровільно вступили до війська, і домагався, щоб Сенат схвалив ті суми (646,000,000 долярів), які відкинула була Палата Репрезентантів, бо президент домагався майже 30 більйонів на військові цілі країни.

Дорожчає кава — пийте більше молока! — закликає губернатор Дюї

Олбані, Н. Й. — Губернатор Томас Е. Дюї закликав мешканців свого стейту пити більше молока і таким чином зменшувати видатки на каву, яка подорожчала. Дюї заявив, що збільшене споживання молока, яке є здоровіше, дешевше і якого є подостатком — принесе велику користь не тільки тим людям, що будуть його пити, але й матиме корисний вплив на народне господарство. Молоко, сказав губернатор — це основа сільськогосподарської продукції, яка тепер переходить кризу в зв'язку з надпродукцією молока й молочних продуктів. „Таким робом, казав Дюї, мати природа дає нам нагоду розв'язати одночасно дві проблеми: зменшити кризу в сільському господарстві та обнизити ціни на каву.

В АМЕРИЦІ

● **Бернард Барук**, дорадник кількох президентів, заявив, що ЗДА втратили вже 100 більйонів долярів внаслідок того, що зараз після скінчення війни не було запроваджено контролі цін і платень. Подібно сталося і на початку війни в Кореї, коли втрачено 40 більйонів долярів через те, що контролю не стримано інфляції.

● **До кінця травня** мають скінчити будову „рухомого хідника", який перевозитиме пасажирів до стації залізничої лінії Ірі, недалеко підземки „Гудсон-Мангеттан".

● **Федеральна судейська лава** судитиме 9 осіб, обвинувачуваних в несплаті податків на суму 17,400,000 долярів. Це є: Геррі Кляйн, І. Кляйн, Елліс Розенберг, Моріс Гас, Ірвінг Кенер та інші. Між ними кілька адвокатів.

● **Жінка найстаршого сина** бувшого президента Ф. Д. Рузвелта — Джеймса погодилася „залагодити справу „подружнього скандалу" зі своїм чоловіком до часу правиборів, тобто до 9 червня. Вона обвинувачує свого чоловіка в недотриманні подружньої вірности аж з 12 жінками.

● **Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон** виїхав на Далекий Схід, де відвідає Корею, Японію, Формозу, Гонг Конг і Філіппіни. З ним поїхав підсекретар фльоти Томас Гейпес. Подорож триватиме три тижні.

● **Син бувшого президента**, Джан А. Рузвелт, був присутній на обіді у президента Айзенгавера. Він — єдиний з родини Рузвелтів, який підтримував кандидатуру Айзенгавера під час виборів 1952 року.

● **Президент Айзенгавер** був присутній на урочистому відкритті фризів в ротонді Білого Дому. Їх почав малювати Константіно Брумідi 1877 року, а закінчив Олін Кокс. На окремих панелях зображені події з громадянської та еспансько-американської війни, народини авіяції.

● **Корпус Морської Піхоти** призначив полковника Френка Ґ. Швейбля на одну з летунських баз, щоб він, після довгої перерви від часу полону, прийшов до вправности в летах. Його звільнили з обвинувачення, що він, перебуваючи в комуністичному полоні, склав фальшиві зізнання про бактеріологічну війну.

З'їзд американських дипломатів на Середньому Сході

Істанбул. — В Істанбулі відбувається з'їзд американських дипломатів з 13 держав Близького і Середнього Сходу. Вони радять під проводом державного підсекретаря Генрі Байрода, який відає справами Середнього Сходу, Південної Азії і африканських країн. На конференції присутні американські амбасадори й посли з таких держав: Греція, Туреччина, Ливан, Сирія, Ірак, Йорданія, Ізраїль, Єгипет, Іран, Савді-Арабія, Афганістан, Пакистан і Лібія. Головна тема нарад — збереження приязни між арабським світом і Америкою та боротьба з щораз більшими совєтськими впливами на терені арабських країн. СССР іде по лінії антисемітських настроїв в арабських державах і на цьому виграє, денунціюючи теж Америку, як нібито „імперіялістичну" державу.

Сіям пропонує антикомуністичні бази

Бангкок. — Уряд Сіяму проголосив готовість служити своєю територією, як базою для протикомуністичних операцій в обороні Південного Сходу Азії проти комуністичної агресії. Водночас преса повідомляє про пересування сіямського війська над кордон з Ляосом і Камбоджею, яким тепер, після упадку Дієнбієнфу і звільнення комуністичної армії з-під тієї фортеці, загрожує нова комуністична інвазія. Сіям готовий також приступити до колективного пакту безпеки для Південного Сходу Азії, як це пропонував Доллес. Сіям має вже пакт взаємної безпеки з ЗДА і дістає від ЗДА фінансову й військову допомогу. Американська військова місія в силі яких 300 душ вишколює сіямську армію, яка може поставити під зброю 100,000 вояків.

Евакуюють ранених з колишньої фортеці Дієнбієнфу

Ганой. — За кілька годин після того, як генерал Наварр, головний командувач французьких військ в Індо-Китаї, звернувся був через радіо до командувача комуністичних військ генерала Во Нгуєн Джіяпа, щоб той останній погодився на евакуацію ранених, які були у Дієнбієнфу з хвилиною, коли вона впала в руки комуністів, — згідно з порозумінням, що його осягнено на Женевській конференції, комуністичний генерал дав свою згоду. Над фортами колишньої фортеці повівають знаки Червоного Хреста. Французькі літаки, позначені такими ж знаками, скидають ліки і медичний матеріял на Дієнбієнфу. Комуністи повідомили, що всі ранені мають добру опіку. Опікуються ними весь час самі французькі лікарі: їх було 10 в обложеній фортеці.

Єлисавета II закінчила об'їзд Комонвелту

Ґібралтар. — Королева Єлисавета II сіла в понеділок о год. 1 попол. на королівську яхту „Британія", щоб відбути останній етап поворотної дороги до Англії, вже без зупинки. Таким чином закінчилась офіційна подорож королеви по домініях і колоніях, приналежних до Британської Імперії. У Ґібральтарі королівська пара провела 28 годин. Найбільшу урадувані відвідинами Ґібральтару були малі діти королеви, 5-літній Чарлз і 3-літня Анна, бо вони мали багато втіхи, кормлячи тамошні мавпи, що користуються особливою охороною збоку англійської залоги. За переказом невідомого походження, Англія пануватиме в Ґібральтарі, аж поки на його скелях перебувають мавпи, що заблукали туди з Африки. Їх є тепер 34. Негайно після від'їзду королівської яхти скасовано спеціяльні приписи охорони, заведені по обох сторонах ґібральтарсько-еспанського кордону у зв'язку з перебуванням Єлисавети.

ЗА СЛОВЕСНИМИ ЛАШТУНКАМИ — СОВЄТСЬКА ДІЙСНІСТЬ

Вже три місяці минуло, як проголошено й започатковано в СССР кампанію за „освоєння цілин і облогів" (заплянувано „освоїти" 13,000,000 гектарів, які б дали в 1955 році 1,200 мільйонів пудів збіжжя), як в області, призначені для „освоєння", вислано понад 90 тисяч комсомольців, а ще й досі немає в совєтській пресі ніяких конкретних звідомлень про те, що дістається насправді в областях, куди спрямовано нову примусову колонізацію. Інколи тільки в статтях і повідомленнях совєтської преси прориваються ствердження, які свідчать про те, що за лаштунками парад, промов і статтей — залишається незмінною совєтська дійсність. Виявляється бо, що вислані в сибірські області комсомольці, залишаються здебільша без роботи, не знають, з чого почати, до чого братися. Але дамо слово самим же совєтським газетам.

„Не всюди — пише в передовій статті „Комсомольская Правда" (ч. 80 з 1954 р.), — комсомольські, сільсько-господарські органи, керівники МТС і радгоспів почувають відповідальність за те, щоб правильно організувати працю молодих механізаторів створити для них конечні культурно-побутові умови.

В Ново-Покровську МТС Кустанайської области (в Казахстані — Ред.) прибула група токарів з України. Довго для молодих робітників не знаходили роботи і аж тепер надумалися послати їх на курси трактористів. Там не подбали навіть про спільне харчування для приїжджих. Погано приймають поповнення в Молотовському районі Акмолинської области. До міста Атбасар прибуло організовано добровільці на призначене місце. Кустанайський і Акмолинський обласні комітети комсомолу миряться з подібними фактами".

Додавати до цих стверджень, здається, не треба нічого.

ПОМЕР ОЛЕСЬ ДОНЧЕНКО

12 квітня ц. р. після тяжкої недуги помер у м. Лубнах відомий український письменник Олесь Донченко. Народився О. Донченко в Великих Сорочинцях на Полтавщині. Перша його книжка — „Червона писанка" — вийшла в 1926 р. у Харкові. Найбільше відомий О. Донченко своїми повістями й оповіданнями для дітей та юнацтва. З них найбільш популярні: „Школа над морем", „Лукія", „Карафуто", „Серце беркута" (написана у Казахстані). Після війни вийшли такі повісті О. Донченка: „Лісничиха", „Карборундовий камінь", „Повість про нові дні", „Заповітне слово", „Юрко Васюта" та роман „Золота медаль" (з життя школярів десятикласників).

НЕЗГОДА НА ЗАХОДІ СКРІПИЛА КОМУНІСТІВ НА ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

ФРАНЦІЯ ЩЕ НЕ ВІДПОВІЛА НА КОМУНІСТИЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ. — В'ЄТНАМ ЖАДАЄ ВКЛЮЧИТИ КОМУНІСТИЧНЕ ВІЙСЬКО В НАЦІОНАЛЬНУ АРМІЮ.

Женева. — Хаотична ситуація на Женевській конференції триває далі і щораз виразніше видно, що брак єдности і твердої постави всіх західніх протикомуністичних держав є головним джерелом комуністичних претенсій і їх віри в свої дальші перемоги. За коментарями найкраще поінформованих обсерваторів, три чинники склались відрадно на Женевський хаос: 1) незгода між ЗДА й Англією щодо східньо-азійського колективного пакту безпеки, 2) неясні й іноколи взаємно суперечні заяви державного секретаря Дж. Ф. Доллеса, чи бодай таке враження неясности, що його вони викликали і 3) глибока криза у Франції. Остання пресова конференція державного секретаря Доллеса, на якій він заявив був, що Схід Азії можна б боронити навіть тоді, коли б Індо-Китай впав в руки комуністів, викликала враження в Женеві, що ЗДА „зреклися" Індо-Китаю. Державний підсекретар Смит депешував за ближчим поясненням. Йому вислано офіційний текст тієї пресової конференції, який — поруч із останньою заявою Президента (про це на іншому місці) — розвіяв сумніви, наче б ЗДА змінили своє давнє становище у справі Індо-Китаю. Все ж, залишилось неприємне враження, що його використовують комуністи. Врешті непевна ситуація французького уряду Ляніеля, що його доля мала вирішитись у четвер 13 травня підчас нового голосування у французькому парляменті, мала той наслідок, що досі французький міністер закордонних справ Бідо ще не відповів на офіційний плян комуністів про „замирення" в Індо-Китаї. Затє відповідь на той плян дав міністер закордонних справ В'єтнаму. Відкидаючи рішуче комуністичні пропозиції, представник національного В'єтнаму ствердив, що тільки леґальний і вибраний народом уряд Бао Даї має право промовляти в імені в'єтнамського народу і його репрезентувати. Всупереч принциповому становищу комуністів, репрезентант В'єтнаму звернувся з закликом до Заходу в справі міжнародної контролі над виборами у В'єтнамі і міжнародної Ґарантії державної самостійности В'єтнаму. Він відкинув текст останніх договорів між Францією і В'єтнамом на доказ, що В'єтнам уже є самостійною державою, визнаною коло 30 чужинецькими державами, і що не потребує ждати, поки щойно новий уряд, зложений з комуністів і некомуністів складатиме якісь нові умови з Францією. Він висловився проти всяких проєктів поділу В'єтнаму і зажадав включити в'єтмінські комуністичні війська в національну армію В'єтнаму. Єдиним компромісовим пунктом, що знаходився в заяві представника В'єтнаму, була заява, що В'єтнам готов докладно розглянути всі офіційні документи, пред'явлені далекосхідній конференції у Женеві, себто, що й комуністичний проєкт буде ще предметом студій.

Переґовори про південно-азійський пакт поступають вперед

Женева. — За кулісами Женевської конференції продовжуються американсько-англійські переговори про створення південно-східнього азійського пакту безпеки. Якщо тільки будуть спільно виготовлені проєктовані деталі, то дальші переговори перенесуться на терен Вашинґтону, а не Сінґапуру, як появилась про це газетна вістка. Австралія і Нова Зеляндія погодились взяти участь у цих переговорах, так само хоче належати туди Франція. Англія, як відомо, відкинула була первісний проєкт Доллеса, щоб до такого пакту колективної безпеки належали 10 держав, і висунула контрпроєкт, щоб спершу такий пакт створила група 5 держав: ЗДА, Англія, Франція і Нова Зеляндія.

Комуністи схопили в Кореї трьох колюмбійських старшин

Сеул. — Американські представники у спільній військовій комісії для справ перемир'я подали скаргу, що комуністичні вояки схопили трьох колюмбійських старшин, між ними командувача колюмбійського куреня, полковника Ортів-Торреса, коли вони перебували в невтральній зоні між бойовими лініями. Колюмбійський курінь був включений на корейському фронті до 7-ої американської дивізії. Комуністи обіцяли „перевірити" справу, але на призначене в цій справі засідання комісії не з'явилися.

В СВІТІ

● **Собор св. Василія** у Москві на Червоному майдані має бути відновлений великим коштом. Большевики зробили в ньому спершу безбожницький музей, а тепер він має стати репрезентаційним пам'ятником московської архітектури.

● **У Римі** викрито арсенал зброї: велику кількість динаміту, 8 скорострілів, 15 бомб і багато амуніції. Тому, що цей склад знаходився недалеко дому прем'єра Шельби, у Римі пішла поголоска про плянований на нього замах. Поліція твердить, що арсенал належав неофашистам. Арештовано 7 осіб.

● **Якогось Задору Лядіковського** (мабуть перекручене в англійській транскрип. прізвище) поляка, арештованого у Парижі за шпигунство на користь комуністичної Польщі. Він продав польській амбасаді в Парижі за $1,400 довірочні інформації про економіку і політику Франції.

● **Атомову гармату**, одну з тридцяти, що є в Західній Німеччині, перетягнули впоперек Райну під час маневрів американських військ. Цей експеримент мав доказати, що атомові гармати можна перетранспортувати водою на випадок, якби підчас війни були понищені мости на Райні.

● **Аневрін Бевен**, лідер лівого крила англійської Партії Праці, завинив в автомобільному випадку: їхав з порушенням приписів, зачепив своїм автом автобус і після того не затримався, а пігнав далі. Його позбавили права їзди на 3 місяці і присудили кару в розмірі $70. Він думав спершу робити відклик від тої кари, але потім покорився.

● **Східньо-німецька** прикордонна поліція пробувала зістрелити з крісів 10 бальонів, що їх випущено з американської зони в Німеччині на підсовєтську частину Німеччини з антикомуністичними летючками. Однак комуністи не зуміли поцілити ні одного бальону.

● **Єгипетський уряд** звернувся до уряду Ливану з доманням видати Магмуда Абула Фата, власника найбільшого єгипетського щоденника „Аль-Мізрі", засудженого в минулому тижні на довголітню кару в'язниці і конфіскату мастку за спробу перекупити уряд і поширювання ворожих режимові вісток. „Аль Мізрі" закрито.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЕЗКОНЕЧНІ ВАГАННЯ

Нерішучість демократій завинила, що так багато країн та народів стогне сьогодні в ярмі комуністичних режимів. Те саме відноситься теж і до нещасливої війни в Індо-Китаї. В останнім десятилітті Москва поширила сферу своїх впливів тільки завдяки інертності демократичних потуг, в тому числі й З'єдинених Держав. Прямо сліпа віра в можливість знайти якийсь спосіб співжиття з кремлівськими агресорами не дала демократіям змоги збудувати один сильний протикомуністичний фронт як в Европі, так і в Азії. Що гірше: того фронту не видно навіть сьогодні, коли рішається доля буквально цілої Азії, де комуністичні впливи ростуть з дня на день і де гасло „Азія — для азіятів" є нині ніщо інше як віддання цілої Азії під контролю червоного Пейпінгу та червоної Москви. Що так є, видно найкраще з запропонованого комуністами в Женеві „замирення" в Індо-Китаї.

Коли читати в демократичній пресі коментарі з приводу женевських комуністичних мирових пропозицій, то з дива вийти не можна, які вони розумні. Виглядає, що комуністи не мають уже такого трюку, на якому вільний світ не визнавався б. Уже відоме, що означає комуністичний „резистанс", чи як треба розуміти в комуністичній мові такі слова, як „незалежність" чи „возз'єднання", або „вільні вибори", чи „народні фронти". Відоме й те, що ці речі випробувала Москва вже давно в інших країнах і над іншими народами. Тепер воно тільки повторюється слово в слово в Женеві при переговорах у справі замирення в Індо-Китаї. Тільки давніше червоні були дещо скромніші, а тепер диктують демократіям уже без усякого стриму як переможці, хоч мирові пропозиції французького міністра закордонних справ Бідо є аж такі добрі, що прямо вірити не хочеться, що вони правдиві, пише „Ню Йорк Таймс". Бо ж комуністам замирення, яке пропонує Бідо, є непотрібне. Їм треба Індо-Китаю під їхньою контролею, щоб звідтам легше вести дальшу кампанію на підбій цілої Азії, включно з „невтральною" Індією та її наївним прем'єром Неру. Думати інакше, значить стояти по боці „злочинного імперіялізму американських паліїв", як висловився Го Чі Мін, в'єтмінський комуністичний провідник.

Пишучи з Женеви про „мирові" переговори, Дейвид Лоренс, кореспондент „Ню Йорк Геральд Трібюн", пригадує березень 1936 року, коли Гітлер вмаршував у Надренію, а демократії, не знаючи, що робити, сварилися між собою. Захоплені альянтами в Берліні документи виявляють, що Гітлер ніколи не був би відважився на цей крок, якби сподівався на серйозний спротив демократичних потуг. За три роки від цього успіху Гітлер почав другу світову війну. Теперішній Гітлер сидить у Москві, а його спільник — у Пейпінгу. Чи довго прийдеться їм ждати, щоб по нових успіхах почати те, що буде зватися третьою світовою війною? На це звертає увагу навіть „Ди Лондон Економіст", стверджуючи, що багато людей прямо потратили голови, бо домагаються миру, не дбаючи навіть, хто виграв, а хто програв. Була це велика іронія, коли британський посол переговорював у Москві 1939 року в справі оборони Польщі в той час, коли Молотов таємно зговорювався в нацистівською Німеччиною. Такі речі, пише Лоренс, можуть і тепер повторитись, а нова світова війна може початись за два чи три роки, бо демократичні потуги не всилі зговоритися і сказати червоним диктаторам тверде і рішуче слово, підтримані відразу акцією і силою. Таким словом могла бути запропонована секретарем стейту Доллесом „об'єднана акція" в справі оборони Південно-Східньої Азії, яка повинна була попередити Женевську конференцію, а на що не погодились Англія та Франція. Справа ця представляється ще сумніше, коли додамо, що демократи вважають за відповідне якраз у цьому моменті розраховуватись з республіканцями в справі занехаяння ними двопартійної закордонної політики. Знов в англійськім парляменті треба було урядові аж кількома наворотами стверджувати для заспокоєння, що рішуче немає ніяких офіціяльний розмов між Англією та ЗДА в справі оборони Південно-Східньої Азії. Що ж ліпшого треба комуністичними диктаторам?

З ПЕРЕСЛУХАННЯ КОМІСІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АГРЕСІЇ

Комісія для Вивчення Комуністичної Агресії, створена Палатою Репрезентантів два роки тому, як комісія для дослідження анексії балтійських країн Совєтами, а опісля зреорганізована для цілей, зазначених у теперішній назві, досліджує факти, які розкривають методи й засоби поступового поневолення комуністами вільних країн і народів.

Ця комісія, очолювана конгресменом Чарлзом Дж. Керстеном, з стейту Висконсин, провела п'ятницю й суботу минулого тижня в Ню Йорку на переслуханні десятьох осіб, чи то як знавців комуністичних метод, чи як свідків поодиноких подій, досі невідомих американському громадянству. Переслухання відбувалося в кімнаті розправ федерального суду. У приявності доволі численної публіки і представників преси, між ними і „Свободи".

Загальне враження таке, що американський Конгрес лише тепер починає серйозно розцінювати комуністичну небезпеку і прислухатися до зізнань і думок людей — наочних свідків неймовірних фактів та подій, зв'язаних з поодинокими фазами поневолювання націй, тортурування та в'язнення невинних людей, схоплювання науковців та прихильників визвольних змагань народів, що опинилися поза залізною заслоною.

Найбільше пригноблення викликало свідчення Валентина Соколова, росіянина, колишнього совєтського інженера, який в 1946 р. дістав був доручення вербувати німецьких науковців-винахідників на працю у підсовєтському секторі Берліну. Обіцянками, що вони залишаться в Берліні, він заманив до совєтських бюр кількасот німецьких винахідників, між ними й Зігфріда Гюнтера, пізнішого конструктора найдосконалішого совєтського літака, відомого з корейської війни під назвою „МІГ". Несподівано Соколов дістав наказ вивезти усіх цих німців на територію Росії. Його сумління збунтувалося проти такого обману і він, узявши свою дівчину — німку та Гюнтера на авто, не попереджаючи їх про свій намір завіз до американської військової кватири і тут виявив московську змову, прохаючи для себе й для привезених ним осіб азилю. Американський офіцер заявив Соколову що те, що він розповідає — неймовірне в 20-му сторіччі висловив переконання, що Соколов — шпиг і порадив йому вертатися до підсовєтського сектора. Соколов вийшовши з американського бюра і думаючи, що Гюнтера і його дівчину, яких запросили в іншу кімнату, вже віділсано до совєтської влади, приготовив револьвер, щоб застрелитись. Але тут на вулиці він побачив свою дівчину, яка їхала автом у британський сектор. Він відкинув револьвер і подався знову до американської кватири. Офіцера, з яким він говорив, уже не було. Сержант, вислухавши Соколова, завіз його до британської кватири, звідки його забрали до в'язниці для вияснення справи. За три дні справді все було перевірено, але Гюнтер уже виїхав до Совєтів.

Сталін, довідавшися про винахід Гюнтера, заявив, що Гюнтер вартий більше, ніж атомова бомба.

В 1949 р. команда американської армії в Кореї проголосила, що заплатить 100,000 дол. першому комуністичному летунові, який доставить американцям МІГ.

Коли на переслуханні в будинку федерального суду в Ню Йорку член конгресової комісії запитав Соколова, як ставиться підсовєтське населення до Америки, він відповів просто: „Авжеж що неприхильно, коли американська влада репатріювала майже всіх утікачів та полонених совєтських вояків і передала їх большевикам".

Румунська княжна Ілена, що перебувала під совєтським режимом два роки, посвідчила, що Анна Павкер, „так звана жінка", заявила їй, що комуністи мають на думці захоплення влади в Америці, підготовляючи поки що малі страйки робітників в електрівнях і складаючи пляни до захоплення харчових складів. Далі Ілена заявила, що у всіх відомих їй випадках комуністи захоплюють владу при допомозі горстки інтелектуалів, жадібних влади.

Константин Візояну, румунський міністер закордонних справ в 1945 р., відчитав під час зізнання виписки з протоколів, на доказ того, що Вишинський, в ролі спеціяльного московського висланця, прибувши до Букарешту, наказав королеві Михайлові зреорганізувати уряд під керівництвом комуніста Петра Грози. Коли король заявив, що без порозуміння з партіями зробити це неможливо, Вишинський гримнув кулаком по столі, перекинувши на ньому склянки. Зміну уряду совєтська військова влада проголосила без порозуміння з королем.

Іван Гваста, американський студент словацького роду, що перебував на студіях у Братиславі, був арештований окупаційною совєтською владою і ув'язнений в Леопольдсдорфі. Звідти, разом з п'ятьма іншими в'язнями, він утік і 21 місяць переховувався серед місцевого населення, яке потім допомогло йому дістатися через кордон до Німеччини. Він приїхав до Америки в лютому 1954 р.

Кілька днів тому прибув до ЗДА ще один втікач, чех, Прамовір Райхль, що, як виявилося в приватній розмові, вміє говорити по-українськи. Він ствердив, що населення Чехословаччини на 90 відсотків наставлене вороже до совєтської влади.

Виконуючи обов'язок супроти своїх визволителів, Гваста і Райхль закликають американську владу освідомити американський нарід про вороже наставлення до Совєтів чесько-словацького населення.

Єлисавета Ярковенко, з Кавказу, перебуваючи в околиці Москви, позичила — несвідомо — два рублі на дорогу вбивникові Кірова в 1934 р. Приведена перед самого Сталіна, не могла його переконати, що вона не була в змові з групою Каменева й Зінов'єва, яких Сталін хотів зробити виновниками атентату. Вислана після тортур на Кавказ, перебувала в тюрмі, з якої її визволили німці.

Голова Комітету Визволення Литви, Крупевічіюс, що приїхав до Америки тиждень тому, зворушливим голосом остерігав Америку перед допущенням Совєтів до пакту про народовбивство, бо комуністи негайно використають цей пакт проти Америки.

При самому кінці переслухання прийшов до голосу проф. університету Норт Дам з Пер Маркет, в стейті Висконсин, Роман Смаль-Стоцький. На запрошення голови Комісії, Чарлза Керстена, він написав реферат на 35 сторінок, п. з. „Агресія комуністів проти України, їхні методи й цілі" й предложив цю працю комісії. Крім того він виготовив окремий короткий витяг з реферату і роздав журналістам, що явилися численно на переслуханні упродовж двох днів.

Тому, що вже був кінець другого дня важкої праці, комісія прохала проф. Стоцького подати їй тільки найважливіші арґументи, пригадуючи, що самий реферат буде поміщений в Конгресовім Рекорді і стане предметом студій як самої комісії, так і різних знавців. Свідок на самому вступі заявив, що він вважає Україну як лябораторію комуністів у їхньому змаганні для поневолення всього світу. Тому вільний світ, який хоче пізнати точно методи й ступні комуністичної агресії, повинен прослідити теперішній стан поневолення України комуністами, щоб заздалегідь передбачити комуністичні пляни діяння в інших країнах, які попали недавно в большевицько-комуністичну неволю.

Проф. Смаль-Стоцький пригадав, що ціль комуністичної агресії — це створення однієї „совєтської нації", без уваги на це, якою мовою говорять народи, що вже найшлися, або щойно можуть найтися поза залізною заслоною. „Говорити про якийсь модус вівенді з комуністами, зовсім безцільна справа" — твердив він, бо „комуністи не думають про співжиття з іншими націями, тільки про безупинну боротьбу проти країн і народів, доки весь світ не попаде в їхнє ярмо". На запит одного з членів комісії, яка різниця між українцями й москалями, проф. Смаль-Стоцький прецизно з'ясував ці різниці і заявив, що „Україна це п'ята Ахілля для комуністів". — Переслухання проф. Смаль-Стоцького тривало три чверті години й було наче завершенням свідчень цілого ряду свідків, що з'ясували різні подробиці діяння комуністичної влади.

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ В ЗДА

Після першої світової війни і большевицької революції чимало російської інтеліґенції, бюрократів, вчених і журналістів та аристократів-поміщиків, покинули Росію і розійшлися по світі. Багато їх поселилося у Франції й Англії, а найбільше забрело до ЗДА. Тут вони згодом позаймали становища університетських професорів, редакторів часописів і журналів та службовців, а то й шефів різних урядів. Нові американці московського походження використовували свої впливи на закріплення ідеї єдиної неділимої Росії. Це вони робили, де тільки могли — в пресі, у літературі, це вони ґльорифікували завоювання, доконані Росією, і винищування підкорених народів. Та вже крайнє безцеремонно потрактували вони т. зв. „братні" народи, українців і білорусинів. Про них не згадували ні словом, а їхні країни враз з усім минулим зарахували до Росії. Треба признати, що московським пропаґандистам вдалося з'єднати собі багато провідних мужів ЗДА.

В колі американських учених, що попали під вплив московського комплексу, знайшовся теж високоавторитетний католицький єпископ Фултон И. Шін, почвірний доктор (філософії, теології, літератури і права) і професор католицького університету, та автор понад 30 визначних політичних і релігійних творів.

На одну з книжок цього автора „Комунізм і сумління Заходу" (Видавництво Бобс-Меріл, Ню Йорк, 1948), хочу звернути увагу.

Згадана праця еп. Шіна — це глибока студія, поділена на таких 10 розділів:

1. Занепад історичного лібералізму і зріст антирелігійного духа. 2. Чи комунізм є ворогом Заходу? 3. Філософія комунізму. 4. Основні недостачі комунізму. 5. Комунізм говорить про себе. 6 Як зустрінути комунізм. 7. Значення родини в Росії і Америці. 8. Терпіння. 9. Росія і віра. 10. Пречиста Діва з Фатіми і Росія.

Для нас, українців, особливо цікаві 9 і 10 розділи, бо в них ні словечком не згадується про Україну, а все її минуле й теперішнє автор, за московським рецептом, „заанектовує" для Росії.

На його думку, св. Миколай, єпископ Міри (Мала Азія), що жив в кінці 3-го і в першій половині 4-го стол. по Христі, — це росіянин (рошен сейнт), хоч культ св. Миколая дуже поширений в Україні, в Італії, Німеччині і Англії.

Св. Андрій, перший апостол слов'ян, проповідував Христову віру росіянам, що жили над Дніпром, а київський князь Володимир Великий, охристив... Росію. Таких і подібних „історичних фактів" знайдеться у книжці еп. Шіна більше.

10-й розділ присвячений об'яві Богоматері у Фатімі (Портуґалія) 1917 р. і наверненню Росії.

Автор каже, що Росія, яка спричинила народам багато терпінь і переслідувань за віру, навернеться, і тоді настане світовий мир.

Під Росією розуміє автор російський народ, якого нараховував аж 200 мільйонів (стор. 194), та не завважив, що із тих 200 млн. більшість становлять неросійські, завойовані народи, яким зовсім однаково, чи їх гнобитиме безбожницька, чи навернена Росія.

Якби достойний Владика відкликався до сумління Заходу і своїм вогненним словом закликав вільний світ до змагань за визволення неросійських народів від гніту комуністичної Москви, став би апостолом Божої Правди і віщуном кращого майбутнього.

Не посуджуємо достойного автора у злій волі до українського й інших народів. Надіємось, що він, як тільки краще розглянеться в минулому і теперішньому, стане ревним захисником поневолених і кривджених народів. Не сумніваємося, що як еп. Шін знатиме про страшний голод на Україні 1932/33 р., коли то понад 6 мільйонів народу лягло трупом за те, що вони українці і не хотіли добровільно йти у колгоспне ярмо, тоді теж і він звільниться від поширеного білими російськими імперіялістами міту про якусь там „навернену" в майбутньому Росію.

М. Да.

Володимир Барагура

ДИТЯЧА КНИЖКА — НА ЛІТНІ ОСЕЛІ

Незабаром скінчиться навчальний рік, шкільні мури опустіють і більшість дітей виїдуть до літніх осель. Підготовна робота в тому напрямі вже йде повною парою. Реєструється дітей на виїзд, приготовляється приміщення й устаткування, організується виховний і адміністраційний апарат, опрацьовується пляни праці. У тій підготовній роботі організатори літніх осель і таборів для дітей не повинні забути про один важливий виховний чинник — рідну дитячу книжку. Її не повинно забракнути на відпочинковій оселі, її лектура мусить бути занесена у виховний плян праці оселі. Вона повинна бути й із тими дітьми, які проведуть ферії одинцем.

Виховне значення книжки під час літнього відпочинку дитини — багатогранне. Двомісячна розлука дитини з книжкою може привести до того, що дитина відвикне від лектури, і треба буде потім довшого часу, щоб вона знову навернулася до книжки. Тому вказаним є, щоб дитина мала постійний контакт із книжкою навіть під час вакацій, хоч і не такий інтенсивний, як під час шкільного року.

Другий важливий момент, що промовляє за введення лектури рідної дитячої книжки в оселях, це те, що багато дітей взагалі не люблять і не хочуть читати. Під впливом виховників та за прикладом інших дітей в гурті своїх ровесників вони поволі полюблять книжку, а згодом і навчаться самостійно читати, бо книжка відкриє їм незнаний для них світ.

Рідна книжка в виховній програмі літньої оселі — це добра нагода навчити багатьох дітей української грамоти, зокрема тих, що живуть серед неукраїнського оточення й не мають змоги ні ходити до рідної школи, ні на курси українознавства, ні належати до виховних організацій, а батьки з різних причин не навчають їх читати. Тут виховники в оселях можуть виконати піонерську роботу незвичайної ваги. Започатковане діло продовжуватимуть уже батьки, або й діти самі.

Коли мова про лектуру рідної книжки в літній оселі, то це не значить замучувати дітей читанням, чи забирати на те час, призначений на інші зайняття. Так само діти не повинні відчувати цього як примус, зокрема ті, які нерадо беруться за лектуру. Одначе в оселі, попри інші зайняття, знайдеться завжди час і нагода для використання лектури як виховного засобу. Бувають дні холодні й дощові, коли діти мусять сидіти в будинку, і навіть найбільш вигадливий виховник не знайде способу, щоб зайняти чимсь корисно дітей. А відомою є засада, що в кожному гуртожитку навіть час, призначений на повне дозвілля, мусить мати виховну цілеспрямованість. Лектуру можна використовувати принагідно, нпр., при гутірках з природи, географії, історії, літератури, етнографії культури. Ще краще, коли праця над лектурою зорганізована систематично з виразною виховно-дидактичною метою, тобто уведена в виховну програму, як її органічна складова частина. Це можна зробити, уплівши в виховну програму двічі-тричі на тиждень, чи навіть щоденно „півгодини читання". Можна теж влаштувати „конкурс таборового читання" — котра дитина найкраще читає, або найбільше прочитала, або найкраще оповість лектуру, чи напише зміст прочитаного, або опрацює якусь визначену виховником тему. Можна ввести гутірку на тему прочитаних книжок, заставляючи дітей до творчої критичної думки.

Звідки взяти книжки? Передусім до обов'язкового виряду кожної оселі повинна належати бібліотека дитячих видань, по змозі приміщена в окремій кімнаті, що була б одночасно читальнею, бо не всі видання можна позичати дітям. Новіші, легко доступні видання добре мати в двох, чи більше примірниках, давніші, вичерпані чи рідкісні, треба читати спільно під керівництвом. Другий спосіб — зобов'язати дітей, щоб кожне привезло з собою декілька книжок на час ферій і віддало їх до спільного користування. Можна також мати контакт із бібліотеками-випозичальнями й брати з них книжки та спільно прочитувати з дітьми. Дитячий журнал повинен також завітати до оселі.

При такому підході до лектури рідної дитячої книжки виховна програма в оселі не лише не буде порушена, а, навпаки, стане повноцінною. Вона краще виконає своє завдання й досягне своєї мети, бо дасть дитині духову поживу, яка під час ферій не менше потрібна, як здоровий харч, свіже повітря, вода й сонце.

Д-р Володимир Ґалан, б. командант батерії УГА

БОЇ ЗА ЛЬВІВ В 1919 РОЦІ

(3)

Зараз таки за Германовом зірвалась громовиця з сильним дощем, і ми втратили орієнтацію. Треба було здатись на чуйність коней, які, похнюпивши голови, повільно посувалися вперед. Дощ заливав нам очі і ми не могли бачити нічого у цю жахливу ніч. Так доїхали до якогось містка і в'їхали у якесь село. Вістовий підійшов до хати і застукав, щоб довідатись, де ми. Та в той час блискавиця освітила землю і ми побачили перед собою костел Білки Шляхетської. Отже були на ворожій лінії.

Ми завернули в сторону містка, хоч знали, що там десь мусіла бути ворожа стежа. Але не було виходу та і не було часу думати. Трудність минала з містком. Він був уже знищений, бо його відступаючи, спалила наша піхота. Тут, біля містка, могли перестріляти нас таки наші, думаючи, що ми — ворожа стежа. Ми позлазили з коней, щоб перейти спаленим містком. Загавкали в селі собаки. Хоч далі лив зливний дощ, нам здавалось, що тупіт кінських копит по містку дуже чутний. Аж ось попереду на горбі заблимав вогник. Це було наше гніздо із скорострілом. Скоростріл був звернений на нас. Ми потім дякували нашим вартовим, що не вислали нас на другий світ у таку зливу.

До Чернушович дістались біля третьої години ночі. Вістовий негайно рушив до свого куреня, бо мав такий наказ. Це був дуже обов'язковий молодий кіннотчик і дуже хвалив свого команданта сотника Газдайка, який вже тоді славний був в нашій армії з різних подвигів.

Протинаступ на Миклашів

1-го травня призначено на перегрупування нашої бригади — на будову нових позицій, телефонних сполучень, чищення зброї, перегляд амуніції, коней і возів. А вже ввечорі прийшов оперативний наказ бригади відбити втрачені нами 29 квітня позиції. Завданням нашої групи було здобути Миклашів.

Ранком 2 травня піхота перейшла ріку Білку. Завзяті бої почалися у дворі в Миклашеві і на цвинтарі. Для підтримки піхоти батерія 5/4 переправилась убрід через Білку (міст був вже спалений) і допомогла прогнати ворога з двора. В селі було гірше. Ворог окопався на цвинтарі і звідтам здержував вогнем переправу нашої піхоти через річку, яка розділяла Миклашів на дві частини. В той час інші сотні зайняли вже Унтерберґен і прогнали ворога з Чижиків.

Трапилась тоді подія з сотником Газдайком. Він хотів перевірити становища і подався на коні з Унтерберґену на Миклашів. Несподівано опинився по другому боці річки на польській стороні. Зрозумівши положення, чвалом почав утікати. За ним посипався град скорострільних куль. Але йому нічого не сталось, і відтоді в сотні прозвали його „характерником", якого не чіпляються кулі.

З Унтерберґену надтягнула батерія 1/4 поручника Полянського і, вогнем з боку здесяткувавши ворога, прогнала його. Наша піхота зайняла свої давні позиції і дістала тут велику здобич.

В бою за Миклашів ми мали такі втрати: один старшина та шість стрільців убитих і досить велике число ранених.

Про цей наш наступ говорить наказ червертої бриґади ч. 115 з 2 травня:

„Четверта бриґада перейшла ранком сьогоднішнього дня в наступ і зайняла Чижики, Підберізці, Унтерберґен, Миклашів, Пикуловичі, завдаючи ворогові особливо в Миклашеві великих втрат. Командувач генерал Павленко наказав передати всім ударним частинам — старшинам, підстаршинам і стрільцям — ґаряче признання. Подаючи це до відома, команда бриґади висловлює щиру подяку всім, що спричинились кров'ю і трудом до цього успіху, який належить до найкращих в історії бриґади. Шеф штабу О. Луцький, сотник, і командант бриґади от. С. Шухевич."

Тим часом в командному складі бриґади зайшли зміни. На місце отамана Шухевича прийшов підполковник Чмелик з походження хорват. Він був дуже відданий українській справі і його всі полюбили як команданта бриґади. Ця зміна вийшла на користь.

В Миклашеві почалась позиційна війна: будова застав і висилка стеж. Під час одної такої „прогулянки" нашої стежі поранено хор. Германа. Рана була незначна, на підборідді. Таке поранення в австрійській армії називали „стріл вартости двадцять тисяч корон", бо було воно не тяжке, але давало право іти до шпиталю в запілля. Та хор. Герман навіть не думав про шпиталь. Він дав зробити собі перев'язку, і залишився на фронті, здобувши для себе прізвище „шейка", з уваги на перев'язану голову.

Відзначення народного свята наступом

Вночі 15 травня прийшов наказ наступати на Пруси. Подано такий плян: о год. 3 ранку наші частини підсуваються під ворожу лінію без стрілу; тоді артилерія відкриває барабанний вогонь по тилах ворога і в міру поступання піхоти переносить лінію обстрілу дозаду.

В наступ пішли курені 9, 10 і 11 і пробосва сотня. Плян переведено точно і відважно: наші частини прорвали ворожий фронт, зайняли Пруси та Сороки й дійшли до своїх давніх вихідніх позицій. Із здобиччю і полоненими повернулися з наступу о год. 10 ранку.

З тої нагоди вийшов наказ ч. 65 від команди 4-го гарматного полку: „Сьогодні, коли наш народ святкує роковини знесення панщини в Галичині — відзначає свято народної свободи, наші курені ч. 9, 10 і 11 і пробосва сотня вдарили на ворожі війська перед фронтом бригади. Завданням цього удару було стягнути ворожі сили на себе, щоб уможливити кращу оборону сусіднім бриґадам, як теж пізнати ворожі сили і завдати їм якнайбільших втрат, а далі закривати наказаний відступ північного крила і задержати кріпко теперішні позиції груп Схід і Південь. Це завдання виконали всі славно, після завзятого бою прогнали ворога з Прус та Жидятичів і повернулись з здобиччю в повному порядку. Полонено двох старшин, 32 стрільців і три санітарні сестри. Здобуто 6 скорострілів, міномет і багато іншого воєнного добра. У бою ворог мав великі втрати. Славно спомагала піхоту наша артилерія, особливо батерії 4/4 і 5/4. Усім, хто спричинився до сьогоднішнього успіху, честь і слава. Підписали наказ: чотар Ткачук і командант полку, сотник Лясковський".

Коли зважити, що в той час наш перший корпус відступав уже на Камінку Струмілову, а третій корпус відступив у Бібреччину, цей одчайдушний подвиг куренів і батерій 4-ої бригади в дні 16 травня 1919 року залишиться в нашій історії, як зразок військової посвяти, відваги й здисциплінованости наших стрільців. Вони знали, що йдуть на смертельну небезпеку задля того, щоб — як каже полковий наказ — стягнути на себе ворожі сили і увійти в бій для відтяження інших частин фронту. Вони виконали це завдання, як свідомі своєї повинности вояки, у зрозумінні братерського спільного зусилля, для осягнення одної цілі. Ця подія сталася в день всенародного свята свободи — тієї свободи, за яку наші стрільці клали своє життя.

Кінець.

Вол. Дорошенко

ЖИТТЬОВИЙ ШЛЯХ ЮРІЯ ТИЩЕНКА-СІРОГО

(5)

Але треба сказати, що Тищенкові жилося тоді не з медом і він мимоволі не додержував реченців плати, а не то, щоб хотів свідомо „натягати" своїх вірителів.

Врешті з негостинної Праги, де йому не велося, перенісся Покійний на Закарпаття й там продовжував свою просвітню місію поширювання української книжки на рідному вже ґрунті. Але, здається, не дуже то й тут йому щастило.

Упадок Карпатської України був катастрофою й для Сірого. Довелося все кинути й рятуватися від мадяр втечею назад до Праги. Але й цим разом він не опускає рук, а енергійно бореться з перешкодами, які ставляло йому життя. В Празі береться Сірий до улюбленої видавничої справи й незабаром перемагає всіх своїх конкурентів. В Протектораті йому нарешті щастить. Протягом короткого часу видає він низку цінних речей — більших і менших. Останні друкує в окремій серії під наг. „Наукова бібліотека ЮТ", себто Юрія Тищенка: Дм. Дорошенка про Вол. Антоновича, Ів. Огієнка (митрополита Іларіона) — „Українська Церква", Н. Полонської — Василенко — Київ, Дм. Чижевського — „Історія української літератури" (ренесанс та реформація, барок), В. Щербаківського — „Формація української нації" та інші. З окремих більших видань згадаю передусім „Поезії" Т. Шевченка за редакцією Павла Богацького, Вінтера — „Візантія й Рим у боротьбі за Україну" та інші — як оригінальні, так і перекладні, очевидно тільки з німецької мови, бо перекладів з інших, а надто з мов ворожих держав — англійської, російської і французької — нацистська цензура не дозволяла.

Переклади з німецької мови робив Тищенкові покійний Максим Гехтер, який жив тоді в Празі дуже секретно, ніде не показуючись, щоб часом не побачив його хтось непокликаний і не зрадив його перед ґестапом як жида. Гехтер нікого до себе не приймав і тільки Тищенко міг із ним бачитися, додержуючись конспірації.

„Поезії Шевченка" — так назвав П. Богацький Тищенкове видання „Кобзаря" 1944 р., було четвертим з черги виданням „Кобзаря" з помічених, що вийшли тоді в Празі. (Перше, з р. 1941-го, за ред. Дм. Дорошенка; друге, теж з 1941 р. за ред. Л. Білецького — тільки І-ий том; третє — з 1943 р. за ред. Ол. Приходька).

Розвиткові видавництва Тищенка дуже спріяло зникнення з книгарського ринку інших видавців, п е р е д у с і м рухливого націоналістичного видавництва „Пробоєм", припиненого німцями, при чому його керівники опинилися у в'язниці. А що Юрій Пилипович умів ладити з владою, то успішно обминав Сциллу й Харибду цензури. Коштувало це його чимало. На вимогу влади він мусів видавати в українському перекладі й німецькі праці сумнівної вартости, як от Васра — „Доля поляків". З власних речей Сірого, виданих у Празі, слід згадати його брошуру — „З історії видавничої й книгарської справи" (1940 р.).

Розуміється, конкуренти Сірого не щадили хули на його адресу, закидаючи йому, що це, мовляв, внаслідок його інтриг зліквідовано „Пробоєм". Як на ділі була справа з „Пробоєм", могли б посвідчити люди, що близько стояли до цього видавництва — д-р Ст. Росоха, проф. Л. Білецький та інші.

Але Покійний не вважав на поговори, а вів своє підприємство „пер аспера ад астра".

Його видавництво розвивалося за виробленим ним пляном, що він його укладав і проводив самотужки, ні з ким не радячися, тільки беручи під розвагу роблені йому авторами пропозиції. Матеріялів для друку йому не бракувало.

Мешкаючи сам один на Житній вул. у кімнаті, яку віднаймав від одного еміґранта - гетьманця, жонатого з чешкою (Калюжного), мав просторе приміщення (конторy, чи по-тутешньому офіс) для видавництва в центрі міста. У нього працювало четверо, а часом і більше службовців — д-р Хандрицький, проф. Ч а п л я, машиністка Борсуківна і один або й два студенти.

Одночасно у Відні, як я вже згадував, провадив видавниче підприємство його син Борис, але не конкурував із батьком.

(Закінчення буде).

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Український Великдень цього року недописала. Велика і безперервна злива не дозволила на такі церковні традиційні торжества, як обхід довкола церкви і т. п. Але людей було більше, ніж колинебудь раніше. Деякі „наші" комуністи, і то чолові, вертають на лоно церкви. На Великдень бачив їх у церкві, як приймали Святі Тайни. В католицьких церквах був відчитаний пастирський лист єпископа Кир Константина. На Квітну неділю в церкві було ще більше людей. Довгі лави людей йшли до мирування і по лозу, якою відтак під церквою пригадували знайомим „від нині за тиждень Великдень"!

На поштову обслугу нарікають деякі наші люди, мовляв в Европі вона краща, забувають, що европейська пошта не має ані малої частини тих листів, карток, пакунків і т. п. посилок, що їх має американська пошта. Щоби представити собі працю і перетяження американської пошти, треба знати, що Головний поштовий уряд у Шікаґо є найбільшим на світі. Затруднює він 21 тисячу робітників. Річно приходить тут два більйони листів, 5 і пів мільйона мішків дрібної пошти і 2 мільйони мішків пошти третьої кляси. День і ніч трансмісійні безперервні паси возять пошту до сортовання з одного поверху на другий, а летунську пошту виносять на дах поштового будинку, на якому є летунський майдан, з якого що пів години відлітають ґелікоптери з поштовим вантажем! Пошта має свій власний арсенал, повний крісів, скорострілів, автоматичної зброї і револьверів грубого калібру. Все те для охорони великих грошових вантажів, що приходять до Шікаґа з федеральних банків.

Вдержати все те в русі і на час треба добрих мозків і робітників. Тому нераз дістаємо 2—3 „Свободи" нараз, які задержуються на головній пошті.

Збори делеґатів на надходячу конвенцію відбулися у нас дня 9 квітня в Союзовому Домі. Темою нарад були справи подорожі до Вашинґтону і справи конвенційних проєктів. Проєкти ті самі, що й минулих конвенцій а саме: перенесення „Свободи" і Союзу до Ню Йорку, полегші у вкладках для старших членів, звільнення від вкладок старих і хорих членів і т. п. Велике заінтересовання серед членів викликала „Союзівка". Деякі делеґати не розуміли, чому „Союз" не може піти „в бизнес" на взір великих американських компаній, чому не купує великих домів, щоби мати кращий дохід як з державних бондів. На видвигнені справи і питання давали відповіді п. Тарас Шпікула, гол. радний, що проводив зборами, і підписаний, який недавно вернув зі союзової канцелярії.

На похорони д-ра Кібзея, головного контрольора УНСоюзу виїздив автор хроніки до Дітройту. Там спільно з головним контролером В. Гіряком, головним радним Діником, був. гол. контр. Іванчуком і союзовцями Чайківським та Воднарем несли домовину Покійного, який на протязі свойого 30-літнього перебування в Дітройті діяв і вписався в пропам'ятну книгу громади, якою є величавий Народний Дім. Повна церква людей в робучий день і масова участь в похоронах були доказом, що бл. п. д-р Кібзей був не лише лікарем в стислому значенні того слова, але був лікарем-громадянином та прибіжищем всіх потребуючих громадян Дітройту. На ту тему виголосив знаменну промову в церкві о. Кнапп. Надгробну промову виголосили пані Г. Жеребняк, гол. містопредс., гол. конт. В. Гіряк і підписаний. Від дітройтської громади попрощав Покійного п. Іван Іванчук. Були ще окремі поминки в Народнім Домі, де було безліч промов. Головний радний Дідик, як союзовий господар похоронів, дбав, щоби все було в порядку.

„Слава" Шікаґа, як міста ґенґстерів, злочинів і різних темних типів, блідне! Місце це — як виявляє статистика, зайняв минулого року Ню Йорк, здобуваючи перше місце в кількості поповнених злочинів в Америці. Шікаґо є на другому місці.

Посвячення нової школи, що її здвигнули о. Василіяни коштом пів мільйона долярів, доконано в неділю, дня 2 травня. Торжество посвячення тривало три дні. Було получене з концертом в суботу, з молебнем і словом о. протоігумена Когута ЧСВВ, в п'ятницю, і цілоденною програмою в неділю. Архиерейську Службу Божу відслужив Кир Константин, який відтак доконав акту посвячення. І так віддано до услуг громади найкращу школу, бо найкраща церква існує вже від 1912 року.

Срібний ювілей ОУН оформлюється добре. Концертова програма буде мати нових людей, яких у нас люди ще не бачили. Перше всього оперовий співак О. Стецура згодився приїхати. Зі сходу приїде теж ред. Богдан Кравців, учасник І-го конгресу Українських Націоналістів. З місцевих сил — перш усього пані Плешкевич, стрілецький поет Олесь Бабій, хор „Сурма", квартет. Напевно буде гарний концерт.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА В АРМОРИ

Цьогорічна Міжнародна Вистава Самодіяльности відбудеться в днях 17—20 травня в приміщенні Армори при 34-тій вул. і Парк Евеню в Ню Йорку. Десятки підприємств різних національностей візьмуть у ній участь. Українська участь в цій Виставі мабуть була б забутою, якщоб за це діло не взялася підприємчива в цій ділянці наша українська фірма „АРКА" в Ню Йорку. Фірма „АРКА", що міститься при 48 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку, мимо великих коштів участи в такій Міжнародній Виставі, вповні зрозуміла її пропаґандивне значення та вчасно зголосила свою участь. Міжнародній В и с т а в і приглядаються мільйони американців, як також багатий комерційний американський світ, та жива американська преса. Фірма „АРКА" якслід підготовилася до цієї імпрези. Український Відділ буде зарепрезентований нашим народним мистецтвом. Цілий ряд прекрасних виробів руками української еміґрації, зібраний „Аркою", покаже відвідувачам вистави наші вишивки, різьбу, кераміку та мистецькі писанки. Добірні експонати „Арки" заговорять тисячним масам глядачів про наше культурне багатство, про нашу давню історичну традицію, плекану по цей бік залізної заслони. Вистава відкрита в днях 17—20 травня, від год. 11 до 9-тої веч.

КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

Шікаґо. — В суботу, 8 травня 1954, тут відбулася І-ша річна Конференція українського студентства в ЗДА. Участь в Конференції взяли представники місцевих студентських товариств, що дотепер були вже членами Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА), як також тих товариств, що до СУСТА не належали. Конференцію скликала Управа СУСТА з метою широкої інформації про свою діяльність, а зокрема про стан наладнання ділових взаємовідносин між Центральним Союзом Українського Студентства, як єдиного репрезентанта всього українського студентства у вільному світі, та СУСТА, як центральної організації українського студентства ЗДА. Учасники з ентузіязмом привітали факт домовлення поміж ЦеСУС-ом і СУСТА, на основі якого всі товариства, що належали до ЦЕСУС-у, а не були членами СУСТА, увійшли автоматично в систему СУСТА.

Президент СУСТА, пані Елеонора Кульчицька, поінформувала представників широких кругів українського студентства про діяльність Управи під її проводом, що Конференція прийняла до відома і висловила їй особливе признання, зокрема за намагання усунути дотепер існуючі деякі непорозуміння. Виявлене нею розуміння справи та ділове й об'єктивне керування Конференцією спричинилося у великій мірі до наладнання повної гармонії серед студентських груп, заступлених на Конференції.

Містоголова Управи СУСТА, п. Зенон Кравець, поінформував про організацію Стипендійного Фонду. Треба радіти, що українське громадянство виявило повну підтримку цій ініціятиві студентства, і сподіватися повної успішности в дальшій праці. Побажаним було б, щоб Управа СУСТА, або Стипендійний Фонд більше інформував українсько-американське студентство про існуючі можливості одержування стипендій з різних фундацій, як також фондів при різних університетах.

З інформацій пані Кульчицької представники студентства довідалися про конструктивні пляни праці СУСТА на черговий рік. Треба привітати акцію доповнення університетських бібліотек виданнями про Україну та скріплення інформації широкого академічного американського загалу про українську культуру, історію і визвольні змагання. Зокрема Галина Демидчук посвячує цій справі багато уваги.

Представники студентства з Ню Йорку, Дітройту, Мінеаполіс-Ст. Пол, Норт-Дейм, Колумбус, Енн-Арбор, Медісон, як також обидвох Клівлендських Громад роз'їздилися до своїх осередків, по надзвичайно вдалій товариській забаві, з приємною згадкою про Конференцію — та з конструктивними плянами на майбутнє.

Українське Академічне Товариство в Шікаґо, на чолі з Василем Шимоняком, виконало левину частину підготовчої праці імпрез, за що йому належить признання.

Можна сподіватись, що Шікаґівська Конференція започаткує більш приязну атмосферу і наладнає повну співпрацю всіх студентських товариств ЗДА. (Д-р П. Ст-чо)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Джерзі Сіті, Н. Дж.

Засновано Федеральну Кредитову Кооперативу.

Дня 17 квітня 1954 засновано у нашій громаді Фед. Кредитову Кооперативу і вибрано перший заряд як слідує: Дирекція: пп. А. Вук, д-р Притуляк, П. Постолюк, М. Волошин, О. Демченко.

Кредитовий Комітет: пп. Ф. Колодій, С. Мухин, М. Шеремета.

Фед. Кред. Кооператива це чартерована фінансова установа, що є під сталою державною контролею. Щоби бути членом, треба вплатити 25 центів вписове і щонайменше $5 ощадности (що числиться за один уділ). Кред. Кооператива приймає всякої висоти ощадності, які опроцентовуються з в и ч а й н о вищою ставкою, що її платять приватні банки. Уділяє позички до 3 років на догідних умовинах.

Всі вкладки є забезпечені. Кред. Кооператива є добрим місцем льокати нашого гроша, добрим місцем кредиту і добрим місцем скупчення наших капіталів в наших руках для добра і господарчого поступу наших громад. На терені ЗДА є вже шість Кред. Кооператив, з яких 5 протягом не цілих двох років зльокалізували вже гарну суму гроша, виплатили уділовцям вищі дивіденди від приватних банків і позичають своїм членам гроші на догідніших умовинах.

Ощаджуючи наш гріш у нашій Кред. Кооперативі, господаримо своїм грошем самі. Позичаючи гроші у своїй кооперативі, купуємо все за готівку і в цей спосіб оминаємо кредиту з високими відсотками.

А. Б.

Ню Йорк, Н. Й.

Свято Матері.

В суботу, 8 травня, відбулось тут в залі Фешин Інституту Свято Матері. В програму цього свята входив балет на три дії „Мати", поставлений балетною школою Валентини Переяславець на спеціяльне замовлення Союзу Українок. Оригінальність програми заслуговує на особлившу увагу, а це дала присутня публіка в числі кількасот осіб поммимо дощу і непогоди в сам вечер свята. Тому, що свято Матері відбулось старанням Окружної Ради СУА, то й участь в святі мали членки цієї організації. Свято відкрила голова О. Р. п-ні Венцаль, а материнське благословення, яке написав на це свято Микола Понеділок, відчитала п-ні М. Макарушка. Деклямацію І. Дніпрака виголосила молоденька декляматорка Марта Рожанковська.

М. Д.

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В МОНТРЕАЛІ

18 квітня Спілка Української Молоді в Монтреалі влаштувала вдалу імпрезу української пісні і танку, на якій особливо пописався провідник танцювальної групи М. Гладун. Многочисельна публіка надзвичайно сердечно вітала почесного гостя В. Авраменка, який на початку свята виголосив патріотичну промову, в якій підкреслив значіння українського танку і пісні на американськім континенті.

В. Тимко.

НОВЕ В МЕДИЦИНІ

ДУХОВА ОБОРОНА

Чи щаслива, спокійна й безтурботна людина краще бореться проти пістряка?

Певні дані показують, що це подекуди можливе. Здорова духовість може сповільнити ріст деяких пістряків. Пояснюється це тим, що турбота, страх, гнів чи інші емоціяльні забурення збуджують працю гормонних залоз. Аадмір же виділених гормонів приспішує ріст деяких пістряків. Докази залежности росту пістряка від духового стану людини зібрали лікарі Андерсонського Шпиталя в Гавстоні у своїх ще незакінчених дослідах.

Мабуть незадовго повчатиметься хворих на рака втримувати духовий спокій і уникати хвилювань, як це робиться з серцевими пацієнтами.

ЗДОРОВ'Я ЛІКАРІВ

Стан здоров'я 201,677 американських лікарів (96% з них — це мужчини) відзеркалює їх смертність, яка приблизно дорівнює загальній смертності населення ЗДА, але далеко вища (майже на 40%) від смертности інших інтелектуально-професійних груп. Порівняння деяких с т а т и с т и ч н и х цифр (напр. смертність жінок лікарів і жінок інших професіоналів) вказують, що на це впливає не соціяльно-економічне середовище, серед якого вони живуть і працюють, а чисто професійні чинники. Бо коли лікарі, як група, в порівнянні з адвокатами, чи дентистами, мають відносно вищі доходи, зате години їх праці — довші.

Найважніші причини смерти серед лікарів — це недуги серця і серцевих вінцевих кровосудин (40,7%), недуги мозкових кровосудин (10,8%), пістряк (10%), недуги нирок (6%), запалення легенів та інфлюенца (5,5%). Серцеві хвороби — це дійсна професійна недуга лікарів, що видно із статистик Англії та інших европейських країн.

КИТАЙСЬКЕ ЗІЛЛЯ

Д-рові Т. С. Ма, уродженцеві Китаю, теперішньому професорові хемії в Нюйоркському Університеті, вдалось викрити протитуберкулічні властивості цитринової кислоти, складової частини зілля, відомого під назвою „китайська схизандра". Цитрисові овочі містять у собі також цю кислоту, яка має одну двадцяту сили протитуберкулічного ліку ізоніазиду. Інші кислоти, ізольовані з різного китайського зілля, діють також проти бактерій.

Цей „винахід" вже давно відомий нашій народній медицині. Населення України ще й тепер вживає різне місцеве лікувальне зілля проти бактерійних інфекцій.

СТРИВОЖЕНІ СЕРЦЯ

Багато людей сьогодні терплять на „стривожене серце", себто недугу, що проявляється в серцевих ознаках без органічних змін у серці. Більше як половина пацієнтів, які відвідують кардіологів — це жертви „стривоженого серця". Такі симптоми частіше виступають в осіб духово напружених, нерішучих, залежних від опінії других, перебільшено-сумлінних, також у таких, що легко бентежаться, чи ж пробують жити стандартами не пропорціональними до їх можливостей.

БЛИЗНЯТА Й ТРІЙНЯТА

Медичні журнали повідомляють про поступове, хоч невелике зменшення народжень близнят і трійнят у ЗДА, починаючи від 1938 р.

На підставі досліджень 57 мільйонів народжень знайдено, що в біжучому році існує можливість народження близнят на кожних 95 родів білошкірих і 74 родів темношкірих матерей. Трійнята можуть народитись один раз на 9,828 „білих", чи 5,631 „чорних" родів.

НОСІЇ ДУХОВИХ НЕДУГ

Науковці, що працюють у ділянці духового здоров'я, стверджують, що серед людей існують не тільки носії тифу, чи інших інфекцій, але й носії духових недуг. Ними бувають життєві невдалюги й мальконтенти, які мають дуже неґативний вплив на оточення, розсіваючи зерно неґативізму, духового розстрою, емоціяльного замішання, почуття меншевартости, неоправданої вини, непогамованої люті та інших хоробливих реакцій.

ПРИМУС ЇЖІ

Причиною „браку апетиту" у здорової під всяким іншим оглядом дитини буває звичайно примусове годування. Так само як молодих звірят, яких ще ніхто не мав потреби примушувати їсти, природа обдарувала й дитину здоровим апетитом, потрібним для вдержання її здоров'я і життя. Цей апетит дуже часто псують батьки невідповідним п і д х о д о м через брак знання дитячої вдачі. Коли в основі проблеми не лежить якась органічна недуга, дитина починає майже завжди краще їсти, коли припиняється всякий примус. Не смів бути при столі місця для ласкавого умовляння, переконування, боязних поглядів на повну тарілку, підкуповування обіцянками чи подарунками, вживання примусу, погроз чи кари.

ВИКРИВАННЯ ПІСТРЯКА

Навчившись як обслідувати власні груди, жінки можуть облегшати викривання пістряка цих органів уже в зародку й тим нераз рятуватись перед смертю. Пістряк грудей можна вилікувати майже у 90%, коли його розпізнати своєчасно, себто ще заки він пошириться на пахові залози. Беручи під увагу швидкість росту пістряка, треба було б обслідувати груди найменше раз на два місяці. В останніх двох роках з ініціятиви Амер. Т-ва Боротьби з пістряком лікарі читають лекції, демонструючи при тому спеціяльний фільм, як таке обслідування треба переводити.

Вступайте в члени У. Н. СОЮЗУ!

● РОЗШУКИ ●

Дмитро Кочерга пошукує свого сина **ІВАНА КОЧЕРГА**, років 28, який до 1945 р. перебував в Німеччині, в Берліні. Хто знав би дещо про нього, прошу подати вістку на адресу:
DMYTRO KOCHERHA
520 E. 11 St., New York 9, N. Y.
U.S.A.

Розшукую у Канаді і ЗДА одномешканців М. Дивина-Кобринщина, з Волинського Полісся п.п. **Сидорука Івана та братів Івана-Степана Свідуновичі** звані Владиміріки. **Терентій Люльковичи** (званий Грищук). Листи слати на адресу: **13 Landshut, Hauptpostlagernd, Georg Karasiukewycz** (для Люльковича).

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

ЩЕ ОДИН ЛЬВІВСЬКИЙ ЩОДЕННИК

В Едмонтоні вийшла цікава книжечка сеньйора українських журналістів і автора знаменної книжки „595 днів совєтським в'язнем" — д-ра Івана Німчука про перший український популярний щоденник у Львові „Нове Слово", який появлявся в цьому головному місті Західньої України перед самою першою світовою війною в роках 1912—1914. Книжечка дуже цікава не лише для журналістів, але і для загального читача, який знайде там багато цікавих і маловідомих фактів про українське життя у Львові. Мало відомих — бо, як каже автор у вступі, про цей популярний український щоденник „Нове Слово", який мав великий вплив на національне о свідомлення українських народних мас, поміщено лише згадку в українській енциклопедії та й в історії української преси Аркадія Животка, а зовсім на насвітлено тієї ролі, яку цей щоденник відограв.

При цій нагоді — згадуючи цю надзвичайно цікаву публікацію з історії української преси — хочу додати, що в час другої світової війни виходив у Львові щоденник, про який взагалі ніде нема ніякої згадки. Правда, це було лише воєнне двосторінкове видання, але його тираж був понад сто тисяч екземплярів денно — здається таки найбільший тираж, який осягнув якийнебудь український щоденник у Львові.

Як відомо, з приходом німецьких військ у Львів 1941 року, міське управління Львова очолив проф. Юрій Полянський з титулом посадника. Це міське управління почало видавати щоденник під назвою „Українські Щоденні Вісті", редакція і друкарня якого приміщувалася в будинку передвоєнної „Газети Львовської", де згодом примістилось Українське Видавництво. Але тоталітарна німецька окупаційна влада не довго терпіла цей незалежний український щоденник. До Львова приїхав головний видавець всіх видань у так званому Генеральному Губернаторстві знімчений поляк Строцик (колись Стружек) і він теж і у Львові мав доручення сконцентрувати всю пресу в одних (зрозуміла річ — в німецьких) руках. Тож і примушено тоді редактора „Українських Щоденних Вістей" Осипа Воднаровича перейти до Видавництва пана Строцика, ліквідуючи в той спосіб щоденник міської Управи. А втім, теж і в міській Управі зайшли зміни, бо її очолив тепер німець із титулом штадтгавптмана. Теж і всі головні референтури були в німецьких руках, як господарська, харчева, чи інші.

В цьому видавництві Строцика, урядовому німецькому видавництві, почав виходити український щоденник „Львівські вісті", який виходив весь час німецької окупації з тиражем 70,000 денно. В той час, коли зліквідовано незалежний львівський український щоденник „Українські Щоденні Вісті", зліквідовано теж майже всю українську пресу, яка стала виходити в різних місцевостях Галичини. Варто бодай виготовити список цих всіх різних газет, які виходили навіть у малих містечках, як Жовква. Редакція і друкарня „Львівських вістей" приміщувалась у будинку видавництва Строцика, де перед війною було видавництво „Вєку Нового". Це саме урядове видавництво випускало теж щоденник польською мовою і німецькою мовами „Газета Львовска" і „Лемберґер Цайтунґ" (цей останній щоденник видавався в Кракові, як „Кракавер Цайтунґ" із спеціяльним надруком і спеціяльними сторінками для Львова.

Теж у Кракові у нашому Українському Видавництві виходив український щоденник „Краківські Вісті". Німці дозволяли на більшу незалежність українському щоденникові у Кракові, ніж такому у Львові і тому публіка радше читала цей краківський щоденник. Але він приходив до Львова з великим опізненням (навіть тижневим) і тому „Львівські вісті" стали незаступимом джерелом пресової інформації для українців у Львові.

Крім щоденника виходив у Львові теж тижневик „Рідна Земля", призначений для села. І саме при цьому тижневику на кілька місяців перед закінченням окупації українських теренів, німецькі військові власті почали видавати ще один український щоденник. Він теж носив назву „Рідна Земля" на правому горішньому розі мав напис німецькою мовою „Фюр бефелькерунґ Ґаліцієнс". Як сказано, це було двосторінкове видання величини звичайного газетного листка і містило воєнне звідомлення, вісті з краю, обов'язково карикатуру, підвал, а теж різні українські вісті. Це був безплатний додаток до щоденної військової фронтової газети, яку стали тоді видавати у Львові та й його кольпортували самі німецькі жовніри, роздаючи українському населенню. Тираж цього щоденника був сто тисяч і він був єдиним джерелом інформації для українського населення в останні місяці німецької окупації. **Т.**

Д-р Віра Селянська

Галина Колодій — найбільша сучасна поетка Парани

На з'їзді інтелектуальних католиків у Куритибі бразилійський поет Тассо де Сільвейра назвав Галину Колодій, дочку давніх українських еміґрантів, найбільшою поеткою Парани.

Мені довелося запізнатися з Галиною і її поезією, і в цій несподіваній зустрічі зросла думка показати творчість Галини нашому громадянству.

Галина Колодій родилася в Бразилії і володіє португальською мовою краще, як українською, проте ніколи не ховає свойого походження, і український степ, Дніпро і Тарас (якого вона перекладає часом на португальське) — це вічна ностальгія її поезії. Вона видала три збірки; я знаю тільки дві з них: „А пайсаґем інтеріор" — „Внутрішній краєвид" і „А сомбра но ріо" — „Тінь на ріці". Остання збірка дістала 3-тю премію на конкурсі літератури Парани в 1949 році.

Тассо де Сільвейра згадав правильно, що поезія Галини „живе зі соків екзистенції", бо вона торкає примарні проблеми людськости. Може у формі й стилістиці вона ще незавершена, але одно вдаряє за першим переглядом: це повага її тем. Галина, що пережила тяжке дитинство, (батьки натерпілися чимало в новій землі), — бачить реалістично життя. Вона порівнює себе зі спокійною рікою, якої води пливуть без надій день у день беззмінно, без подій. Десь цвіло для неї маленьке особисте щастя, „що нікому зла не хотіло", але навіть те мале щастя вона не осягнула. Вона була та „багата чужа земля", якій не довелося принести плоду як другим, може менше врожайним землям. З цих терпких переживань зродилися ніжні ліричні поезії, як напр. „Зимова пісня":

„Летить легко сніг,
Летять на моє волосся,
Що було зі золота і стало
[місячним сяйвом.
Високі вежі теремів...
Летить легко сніг
Покрити мрії.
Летить сніг... так легко!
На моїм обличчі
Чи це сніг топиться,
Чи котяться сльози?"

Але поетка бачить, що стільки горя на землі посіяно. Вона забуває своє власне горе і її жіночість переступає вузькі межі власної долі, щоб шукати завдань:

„Моя пісня любови, солодка,
[як бальзам,
Доля, поморщених, змучених
[рук"...

і:

„Дай мені, Господи, ласку
[бути доброю,
Бути тим серцем, що прощає,
Рукою, що розгортає широко
Зорі в чорній ночі других
[екзистенцій
І витягає з чужої душі жало,
[що ранить".

Та все ж таки життя не згубило ще свойого своєрідного запаху й своїх барв. Галина буває вражена красою, але вона описує переважно рефлексії на тему цих вражень: рефлексії про поморщені руки й порожні старечі очі, рефлексії на тему кохання — не безпосереднє пережиття. В цім і деяка віддаль від реального.

В найбільше критичних хвилинах і у хвилинах екзальтації поетка звертається до Бога:

„Кадилом є моє серце,
Що колишу перед Тобою"...
„Високу ватру вдячности
Палю на Твоїм вівтарі".

Її мрією є „влитися знов у вічність Бога" бути „одною точкою в досконалім колесі зі світла".

Українській еміґрації в Бразилії творчість Галини Колодій не може бути байдужою, бо її доля зуміла створити з тяжкого пережитого щось шляхетне, щось, що має справжню вартість: свою поезію.

(„Праця" — Прудентопіль, Бразилія).

В СССР „вичистили" чотирьох письменників

Москва. — З професійної організації совєтських письменників виключено чотирьох відомих у совєтському світі письменників. Драматурґа Николая Вірту викинули наслідком оскарження його „Комсомольською Правдою", що він, живучи у Тамбовській області, поводився там як „ревізор з Петербурґу", вимагаючи для себе різних привілеїв. Проти Анатоля Сурова, також драматурґа, появився був у березні ц. р. закид на сторінках „Літературної Газети", що він пиячить і вчиняє бешкети. Обидва були у великій пошані в совєтської влади за протиамериканські тенденції в їхіх „творах" Т. Ґальзанова, колишнього голову спілки монгольських письменників, виключили за крадіж організаційних грошей, а композитора Бориса Мокрусова — за плаґіят, якого він допустився, вкравши „свою" пісню в іншого композитора.

Кара смерти в СССР

Москва. — Президія Верховного Совєту проголосила декрет про поширення кари смерти також на осіб, винних у „заплянованих вбивствах при обтяжуючих обставинах". У 1950 році кару смерти в СССР присуджувано „лише" за зраду, шпигунство і саботаж. За вбивство карали найбільше 25 роками в'язниці, чи примусових робіт у невільничому таборі. Очевидно, що в шпигунстві, саботажі або зраді можуть обвинуватити в СССР найневиннішу людину, що її влада хоче позбутися. У проголошеному тепер декреті про поширення кари смерти і на „пляновані вбивства" говориться, що Верховний Совєт прийняв цю постанову „на вимогу громадян і громадських організацій".

10,000 осіб треба було евакувати з околиць Іраку, залитих водою. Ще 2,000 осіб теба перевезти літаками з місцевостей, які, внаслідок повені рік Евфрату і Тигру зовсім відрізані від решти краю.

● **Республіканський** провідник в Сенаті, сен. Вільям Ф. Новленд, остеріг Сенат, щоб не збільшував допомоги фармерам для втримання цін на фармерські продукти, бо президент Айзенгавер проти цього і зможе скористати з права вета, коли б Сенат збільшив паритет допомоги фармерам знову на 90 відсотків.

● **У Лондоні** відбувається з'їзд англійських комуністів, на який прибули представники компартії з усіх країн Британського Коммонвелту. Останній такий з'їзд відбувся у 1947 році. Головним гаслом теперішнього з'їзду є „боротьба за державну незалежність", бо Велика Британія, заявляють комуністи, попала в політичну і господарську „залежність" від З'єдинених Держав.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Т-ва Рожд. Преч. Діви відд. 259 відбудуться в неділю, 16-го травня, в церковній залі 4952 So. Paulina St., о год. 1:30 попол. — П. Трусяк, рек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Т-во І. Франка відд. 372, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15-го травня точно о год. 8-ій веч., в домі VFW Вашинґтон вул. Проситься всіх членів обов'язково явитися на означений час. — А. Кручак, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Відділ 140 повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 16-го травня, в церковній залі, 526 W. Rayen Ave., зараз по великій Службі Божій. Довгуючі члени повинні вирівняти свої довги. Будуть важні наради в справі 60-річного ювілею УНСоюзу. — М. Терлецький, предс.; І. Кравець, секр.-кас.

ПАССЕЙК, Н. ДЖ. — Т-во ім. Т. Шевченка відд. 42, повідомляє своїх членів, що з огляду на те, що в неділю, дня 16-го травня відбудеться в Ню Йорку, Великий Фестиваль УНСоюзу, місячні збори нашого відділу не відбудуться, а всіх членів запрошуємо взяти участь в Ювілейному Святі. Ті всі, що не зможуть поїхати, свої членські вкладки можуть вплатити від год. 2-ої по обіді в приміщенні УНДому при 237 Говп Евию. Один з урядників буде збирати членські вкладки. — В. Марущак, рек. секр.;

САВТПОРТ, КОНН. — Т-во ім. Т. Шевченка відд. 84, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 16-го травня, в залі У. Н. Дому 279 Кінґс Гайвей Вест. Проситься всіх прибути на збори і заплатити свої місячні вкладки, бо тільки на зборах можна вплачувати міс. вкладки. — Управа.

Посмертні Згадки

ІВАН МІЦИШИН, довголітній член Б-ва св. Ап. Петра і Павла, відд. 338 УНСоюзу в Монессен, Па., помер по довгій недузі 6-го травня 1954 р. Походив з села Луків, пов. Лісько. Галичина. Полишив у смутку дружину Анелю, сина Иосипа, доньку Анну Лоґлер, сестру Розалію Малінчак і 4 внуків. Похорон відбувся 10-го травня. — В. И. П.
П. Янковський, секр.

СТЕФАН КОНИК, член Б-ва св. о. Николая відд. 381 УНСоюзу у Денбурі, Конн., помер 30. березня 1954 р. Покійний родився 1894 в селі Одрухова, пов. Сянок, Україна. До УНСоюзу вступив 1 січня 1925 р. Похорон відбувся з погр. заведення до церкви св. о. Николая, а відтак на цвинтар св. Петра в Денбурі Сиτі. — В. И. П.!
С. Сверлюк, секр.

АННА МОТЮК, членкиня Доп. Т-ва „Дністер", відд. 361 УН Союзу в Ню Йорку, померла 11-го травня 1954 р. Походила зі села Підярків, пов. Бібрка. Похорон відбудеться в суботу, 15-го травня, о год. 9-ій рано, з похоронного заведення Петра Яреми. Полишила у великім горі мужа Дмитра, дочку Ґеню з внучкою Ліндою і сина Володимира. — В. Їй П.!
П. Кучма, секр.

НІОДНА КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

УВАГА! ЧЛЕНИ ОбВУА! — З приводу 35-ої річниці закінчення Першого Зімового Походу відбудеться у найближчу суботу, 15-го травня ц.р. в год. 7-ій вечора в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку **ДОПОВІДЬ** одного з організаторів та визначного учасника того ж походу, ген.-поручника **О. ЗАГРОДСЬКОГО** на тему: „**Перший Зімовий Похід**". — Після доповіді та дискусії відбудуться в тому ж приміщенні **НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ** Членів ньюйоркського Відділу ОбВУА для **ВИБОРУ ДЕЛЕҐАТІВ на Третій Делеґатський З'їзд ОбВУА.**

Приявність Членів обов'язкова. Гостям під час доповіді й дискусії раді. **Управа ОбВУА — Відділ в Ню Йорку.**

ТАРЗАН, ч. 3276. Двірська етикета.

— Якщо Ерот буде з Немоною, — прошепотів Ґемнон, — це може бути для вас пасткою. — Можна боятися королеви, — відповів Тарзан, — але не Ерота.

— Не забудьте стати на коліна, коли з'явитесь перед Немоною, — остеріг Ґемнон. — І не говоріть, аж поки вона не заговорить до вас.

Ввійшов старшина з сусідньої кімнати. — Можете йти, Ґемноне, — сказав він, а звертаючись до Тарзана: — Стань на коліна, коли ввійдеш, невільнику, і не підводься і не говори, поки її королівська милість не дозволять. Можеш ввійти!